

**UCHWAŁA NR 0007.XLII.536.2022
RADY MIEJSKIEJ W ŻMIGRODZIE**

z dnia 22 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żmigród na lata 2023 – 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 559 ze zmianami) oraz art.176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 447 ze zmianami) Rada Miejska w Żmigrodzie uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żmigród na lata 2023 – 2025” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Żmigród.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Żmigrodzie

mgr inż. Jan Czyżowicz

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żmigród na lata 2023 – 2025 został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (tj. Dz. U. z 2022 roku poz.447 ze zmianami).

Zgodnie z art. 176, pkt 1 cytowanej wyżej ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Stworzenie takiego programu, ukierunkowanego na określone działania, pozwoli na uruchomienie aktywności mającej wspierać rodziny i zapobiegać dysfunkcji w społeczności lokalnej. Program ten skupia się na wzmocnieniu elementów pracy z rodziną w środowisku, poszerzenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, wczesnej interwencji w rodzinach zagrożonych utratą swoich naturalnych funkcji, a także na pomocy rodzinie biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Planowane w ramach programu działania uwzględnia możliwości rodziny i jej zdolność do przezwyciężenia problemów. Działania, wskazane w programie, które są kierowane do rodzin, jednocześnie są działaniami na rzecz całego środowiska, a wspieranie rodziny przyczyni się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całym społeczeństwie.

Wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych realizowana winna być we współpracy ze środowiskiem lokalnym. Wspieranie rodziny winno odbywać się za zgodą rodziny oraz przy jej aktywnym udziale.

Formy pracy z rodziną:

- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- terapia i mediacja,
- organizowanie dla rodzin wszelkiego rodzaju wsparcia, m.in. zajęcia grupowe,
- pomoc prawna.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mówi, że rodzinie, która ma trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może zostać przyznany asystent rodziny. Zadania asystenta rodziny zostały szeroko opisane w art. 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 447 ze zmianami).

Podstawy prawne działań ujętych w Programie

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 447 ze zmianami);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz. 2268 ze zmianami);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1329);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1249);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zmianami).

Adresaci Programu

Adresatami programu są dzieci i rodziny z terenu Gminy Żmigród, a w szczególności rodziny przeżywające trudności opiekuńczo – wychowawcze. Rodzina to podstawowe środowisko rozwoju i funkcjonowania każdego człowieka. Rodzice to pierwsi nauczyciele dziecka, na których spoczywa obowiązek świadomego kształtowania postaw, przekazywania systemu wartości i tradycji. Socjalizacja dziecka stanowi podstawę jego funkcjonowania w życiu, dlatego ważne jest zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju.

Praca z rodziną oraz wszelkie formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację jej zasobów przy wzmocnieniu kompetencji i umiejętności społecznych. Działania skierowane są na zapewnienie dziecku bezpieczeństwa oraz podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, by zapewnić optymalne warunki do prawidłowego rozwoju oraz podnieść jakość życia rodziny.

Diagnoza społeczna

Punktem wyjścia do określenia założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żmigrodzie.

Z analizy tej wynika, że w roku 2021 z pomocy społecznej skorzystało 369 rodzin. Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, niezbędnych do udzielenia pomocy finansowej zawiera Tabela nr 1 – Powody przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie w 2021 roku.

Tabela nr 1 – Powody przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie w 2021 roku.

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2021 r.
		369 rodzin
1	Ubóstwo	175 (47,43%)
2	Bezrobocie	130 (35,23%)
3	Niepelnosprawność	113 (30,62%)
4	Długotrwała choroba	284 (76,96%)
5	Potrzeba ochrony macierzyństwa	22 (5,96%)
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	23 (6,23%)
7	Alkoholizm	50 (13,55%)
8	Przemoc w rodzinie	14 (3,79%)

Źródło: GOPS Żmigród

Główne przyczyny trudnych sytuacji życiowych, z którymi rodziny nie są w stanie poradzić sobie wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia obok ubóstwa są: długotrwała choroba (284 rodziny), bezrobocie (130 rodzin) oraz niepełnosprawność (113 rodzin).

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie jest problemem dominującym, musi jednak być traktowana priorytetowo, gdyż w głównej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców naszej gminy.

Tabela nr 2 – Liczba osób uprawnionych do świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego w latach 2019 – 2021.

Rodzaj świadczenia	Ilość zrealizowanych świadczeń		
	2019	2020	2021
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	16.019	14.751	12.104
Zasiłki pielęgnacyjne	4.791	4.661	4.800
Świadczenia pielęgnacyjne	881	1.082	1.218
Specjalny zasiłek opiekuńczy	338	293	202

Zasilek dla opiekuna	162	129	60
„Becikowe”	91	86	94
Świadczenia rodzicielskie	373	479	459
Jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000,00 zł	7	1	2
Skł. na ubez. społ. - świadczenie pielęgnacyjne	750	789	1.074
Skł. na ubez. społ. - specjalny zasilek opiekuńczy	284	436	157
Skł. na ubez. zdrowotne - świadczenie pielęgnacyjne	198	236	279
Skł. na ubez. zdrowotne - specjalny zasilek opiekuńczy	228	233	151
Skł. na ubez. społeczne - zasilek dla opiekuna	108	77	61
Skł. na ubez. zdrowotne - zasilek dla opiekuna	12	14	13
Fundusz alimentacyjny	1.026	1.042	964

Źródło: GOPS Żmigród

Widać, iż liczba świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego zdecydowanie zmniejsza się. Oznacza to, że dochody mieszkańców gminy wzrastają. Wzrasta natomiast liczba osób pobierających zasiłki pielęgnacyjne, czyli osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 3 – Mieszkańcy gminy Żmigród (zameldowani) z uwzględnieniem liczby dzieci w latach 2019 – 2021.

Mieszkańcy gminy Żmigród (zameldowani)	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Mieszkańcy ogółem	14587	14419	14222
Dzieci 0 – 12 lat	1984	1912	1870
Dzieci 13 – 18 lat	736	748	775

Źródło: UM w Żmigrodzie

Tabela nr 4 – Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021.

Poszczególne lata	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z terenu gminy Żmigród	19	22	22

Źródło: GOPS Żmigród

Analizując zapisy powyższej tabeli można stwierdzić, że wzrosła liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Wzrost ten rzutuje na wzrost nakładów finansowych Gminy, przeznaczonych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Zapisy ustawy o wspieraniu rodziny u systemie pieczy zastępczej wskazują, że Gmina ponosi wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rodziny, u których stwierdza się problemy z wypełnianiem funkcji wychowawczych obejmowane są pomocą asystenta rodziny. Ilość tych rodzin wzrasta, co powoduje również konieczność tworzenia kolejnych etatów dla asystentów rodziny.

Tabela nr 5 – Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019 – 2021.

Poszczególne lata	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	15	15	17

Źródło: GOPS Żmigród

Założenia Programu

Cel główny programu

Celem głównym Programu jest udzielenie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom zamieszkującym na terenie Gminy Żmigród w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin.
2. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach.
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Działania zmierzające do realizacji celów

- regularne monitorowanie sytuacji rodzin przez pracowników socjalnych,
- profesjonalna praca socjalna z rodziną,
- systematyczna współpraca instytucji działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka,
- wspieranie rodzin w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- poradnictwo specjalistyczne,
- usługi asystenta rodziny,
- prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego,
- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin ubogich,
- jednorazowe świadczenie dla rodzin wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin,
- organizowanie zajęć dla rodzin potrzebujących wsparcia,
- podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny i pracowników socjalnych, poprzez udział w kursach szkoleniach, warsztatach, konferencjach.

Zasoby instytucjonalne

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie,
- Placówka Wsparcia Dziennego w Żmigrodzie,
- Placówki oświatowe z terenu gminy Żmigród,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żmigrodzie,
- Referat Oświaty Urzędu Miejskiego w Żmigrodzie,
- Komisariat Policji w Żmigrodzie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy,
- Sąd Rejonowy w Trzebnicy, Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Wydział Karny,
- organizacje pozarządowe.

Koordinator Programu

Realizacja Programu będzie koordynowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie.

Przewidywane efekty realizacji Programu

- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką pieczy zastępczej,
- reintegracja rodzin naturalnych poprzez powrót dzieci do rodziny,
- zmiana postaw społecznych,
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego,
- wzrost poczucia wartości członków rodziny,
- ograniczenie dysfunkcyjności rodzin,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi,
- pomoc rodzinom w sytuacji urodzenia ciężko upośledzonego i nieuleczalnie chorego dziecka.

Źródła finansowania Programu

Środki na realizację programu mogą pochodzić z następujących źródeł:

- budżet Gminy,
- dotacje z budżetu państwa,
- środki zewnętrzne.

Sprawozdawczość realizacji Programu

W terminie do 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żmigrodzie przedstawi Radzie Miejskiej sprawozdanie roczne z realizacji Programu oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań zawartych w Programie.

Monitoring i ewaluacja Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatków środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Podsumowanie

Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Żmigród oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierniania się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w Żmigrodzie
mgr inż. Jan Czyżowicz

Uzasadnienie

Uchwała jest realizacją obowiązku ustawowego określonego w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który ustala katalog zadań własnych gminy. Jednym z zadań jest opracowanie i realizacja programów wspierania rodziny – art. 176. pkt 1.

Program ma na celu utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, w zakresie przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.